

LTO Land- en Tuinbouw Organisatie

Bezuidenhoutseweg 105-113

2594 AC Den Haag

T +31 (0)70 – 338 2700

KvK: 40413400

Rekening: NL32 RABO 0357606760

www.lto.nl

secretariaat@lto.nl

Per e-mail verzonden

Aan : mevrouw Van der Wal, minister van Natuur en Stikstof
Cc : Donné Slangen

Datum : 25 april 2023
Ons kenmerk : SvdT/HvdH/IG/230425
Onderwerp : **Alternatief voor de KDW in de wet**
Informatie bij : Hans Haarsma (hhaarsma@lto.nl)

Geachte mevrouw Van der Wal,

In vervolg op de aanbeveling van Johan Remkes om een juridisch houdbaar alternatief voor de KDW te zoeken als maat om de kwaliteit van de natuur in beeld te brengen, heeft u onlangs een werkgroep ingesteld. Als opmaat voor deze verkenning publiceerden hoogleraren Erisman, Backes en De Vries op uw verzoek het essay *“Van depositie- naar emissiebeleid; voorstel over hoe om te gaan met de KDW in wetgeving, vergunningverlening en beleid”*.

De publicatie van het essay markeert de start van de verdere verkenning naar mogelijke alternatieven. LTO ziet in het essay waardevolle kansen voor een constructief vervolgtraject. Wel zijn wij van mening dat de hoofdvraag die u aan de wetenschappers heeft meegegeven, de verkeerde vraag is. Deze zou namelijk niet moeten zijn: *“Is er een alternatief voor de KDW in de wet?”*, maar: *“Zijn er alternatieve methoden mogelijk om de staat van instandhouding van de natuur te borgen?”*.

In het voortraject leidend tot dit essay heeft LTO benadrukt dat de belangrijkste onderzoeksvraag zou moeten gaan over de zoektocht naar alternatieve methoden om de staat van instandhouding van de natuur te meten en te borgen. Relevant is de vraag of en hoe deze alternatieven voor de kwaliteit van de natuur uitgedrukt kunnen worden in een omgevingswaarde, en welk handelingsperspectief daaruit voortvloeit voor boeren en tuinders in relatie tot vergunningverlening.

Naar onze mening blijven mogelijk waardevolle inzichten en kansen buiten beeld door de onderzoeksopdracht op voorhand al te eenzijdig te focussen op de (veel smallere) vraag of er alternatieven voor de KDW in de wet mogelijk zijn. Niet ter discussie staat dat de KDW een zinvolle milieu-indicator is. Problematisch – en niet langer vol te houden – is dat deze KDW als verabsoluteerde omgevingswaarde in de wet is opgenomen én dat er een directe, eendimensionale sturingswerking geldt in relatie tot Wnb-vergunningverlening.

LTO Land- en Tuinbouw Organisatie

Bezuidenhoutseweg 105-113

2594 AC Den Haag

T +31 (0)70 – 338 2700

KvK: 40413400

Rekening: NL32 RABO 0357606760

www.lto.nl

secretariaat@lto.nl

Het juridisch moeras dat ons land nu al ruim vier jaar lang gijzelt is ontstaan door de eenzijdige stikstoffocus in de wet. Ook Johan Remkes heeft zich, terecht, kritisch uitgelaten over de hyperfocus op de KDW, terwijl andere drukfactoren buiten beeld blijven en daarmee ook meer integrale mogelijkheden om de natuur te beoordelen.

Intussen heeft een vervolvergadering van de genoemde werkgroep plaatsgevonden. LTO heeft afgezien van deelname. Ons voorbehoud voor deelname betreft twee belangrijke thema's:

1. LTO is bereid mee te denken en medeverantwoordelijkheid op zich te nemen vanuit een constructief samengestelde werkgroep die toekomstgericht wil verkennen of en welke oplossingen voorhanden zijn als alternatief voor de beoordeling van de staat van instandhouding van de natuur, zoals bedoeld in de Vogel- en Habitatrichtlijn. De huidige samenstelling van de werkgroep geeft ons onvoldoende vertrouwen dat deze werkgroep tot een constructieve dialoog zal komen, laat staan tot een betekenisvol resultaat;
2. De opdracht aan de werkgroep om hier gedurende één vol jaar één dag per week in te investeren, getuigt ons inziens van onvoldoende besef van de urgentie die hierbij aan de orde is. Wetswijziging van de Wnb is onderhanden, het NPLG worden vastgesteld en vergunningverlening zit muurvast. Het lijkt ons niet alleen logisch maar ook noodzakelijk dat de werkgroep haar advies vóór 1 juli 2023 aan u oplevert.

Gegeven deze twee aandachtspunten heeft LTO helaas moeten besluiten een pas op de plaats te maken ten aanzien van deelname aan de werkgroep. Wij betreuren dat u zich tot op heden niet ontvankelijk heeft getoond voor ons bezwaar met betrekking tot de samenstelling van de werkgroep. Dat participerende personen en organisaties in de basis bereid zijn om écht aan een alternatief voor te KDW te werken, lijkt ons een *conditio sine qua non*. Wij geven u in overweging om als alternatief te werken met een tweede werkgroep met agrarische en economische stakeholders (naast LTO bijv. ook VNO-NCW en Bouwend Nederland).

Voorts verzoeken wij u met nadruk om te versnellen en erop aan te sturen dat de werkgroep vóór 1 juli 2023 haar resultaten oplevert. Ons inziens zou de hoofdlijn van een oplossingsrichting voor 1 juli in beeld moeten zijn en kan daarna tijd genomen worden voor de verdere uitwerking daarvan.

Onze meer inhoudelijke reactie op het genoemde essay van hoogleraren is te lezen via: [Reactie LTO op essay 'Alternatieven voor de KDW' - LTO](#).

Met vriendelijke groet,

Sjaak van der Tak
Voorzitter

Hans Van den Heuvel
Algemeen directeur"